

Lektion 1: Brainstorm og gruppedannelse 20/9/2017, Aalborg.

Indledningsvis startede Mia med at fortælle de nye studerende om dagsordenen for dagen, som omhandlede brainstorm og ideer til mulige emner til 7. semester projekteksamen. Vi havde inden lektionen aftalt med Mia, at vi som hjælpelærere efter bedste evne skulle prøve at besvare spørgsmål fra de studerende, samt præsentere vores egne projekter fra 7. semester, foruden at fortælle om hvordan vi kom frem til at skrive om netop det sociale problem. Win fortalte om sit projekt som handlede om radikaliserings af unge muslimer i Danmark og Mikkel fortalte om sit projekt om unge, selvskadende adfærd og socialt arbejde.

Efter vores præsentation skulle de studerende selv brainstorme og generere ideer til mulige emner til deres projekt. De studerende kom frem til mange spændende emner f.eks. borgerløn, flygtningekrisen, integration i Danmark, socialt arbejde med børn og unge, beskæftigelse, socialt arbejde inden for sundhedsområdet og udsatte voksne m.fl. De forskellige emner blev samlet, så de forslag der lignede hinanden, eller handlede om de samme målgrupper, blev grupperet i "pakker" og blev placeret på forskellige steder. De studerende diskuterede disse emner og kunne bevæge sig rundt mellem emnerne for at få inspiration til deres projekt, mens vi som hjælpelærere og Mia gik rundt blandt grupperne og overhørte/bidrog til diskussionerne. Vores oplevelse af lektionen var, at vores præsentation af vores projekter hjalp de studerende med at konkretisere abstrakte, sociale problemer og teoretiske begreber. Det var også vores oplevelse at de studerende fik en bedre forståelse af, hvordan teorier fra semestrets tre fag kunne integreres i et projekt og hvorfor disse teorier er relevante at inddrage i et projekt om socialt arbejde, for at forstå "socialt arbejde".

I forlængelse af præsentationen af vores egne projekter og vores projektforløb, fik de studerende mulighed for at stille spørgsmål til os, hvis der dels var spørgsmål om processen/hvordan vi var kommet frem til ideerne eller hvordan vores arbejdsbelastning og arbejdsfordeling havde været. De fleste spørgsmål drejede sig om meget "lavpraktiske" emner, såsom "Hvordan fik I fordelt arbejdet?" / "Følte I jer pressede undervejs?" / "Hvordan foregår vejledninger?" / "Hvornår var I færdige" og

lignende. Herudover var der spørgsmål om, hvordan krav og formalia er til et semesterprojekt, herunder om man skal skrive navn på de dele af opgaven, man selv eller andre, har skrevet.

Vi havde den oplevelse af gruppedannelsen og spørge-sessionen, at det hjalp de studerende at få svar fra en studerende - og ikke kun fra en forelæser/underviser. Vi gjorde meget ud af at sige, at der ikke findes en "standard-løsning" på noget som helst: Arbejdsfordeling, gruppesammensætninger, vejledningsforløb etc. er alle forskellige. Vi fortalte desuden, at det kan være en god ide - og meget lærerigt - at favne gruppediskussioner. De fleste har forskellige uddannelsesmæssige baggrunde - og mange har været forskellige steder på forskellige tidspunkter, hvorfor der findes mange syn på, hvordan en problematik kan analyseres og belyses. Vi gjorde, helt direkte, opmærksom på, at "stress" og travlhed m.m. er helt normale følelser i et gruppeforløb - og at forløbet kan synes uoverskueligt på nogle tidspunkter, men at dette ikke nødvendigvis er udtryk for, at tingene er ved at gå galt.

Lektion 2: Problemformuleringsøvelse 25/10/2017. Aalborg

Inden øvelsestimen begyndte var der en del der udvandrede. Dem der gik, efterlyste på vegne af holdet, at få noget information om, hvad øvelserne drejede sig om på forhånd. Ikke nødvendigvis at få alle opgaver/spørgsmål, men bare at få at vide, hvad meningen var med øvelserne. Der var ca. 15 studerende til øvelsestimen og de blev delt op i tre grupper. Øvelsestimen blev struktureret på følgende måde:

14.30-15.45 - grupperne kunne finde sammen og arbejde med spørgsmålene, der blev udleveret i starten af timen. Her gik vi rundt for at lytte, sparre m.v., ved behov.

Kl. 15.45 samledes alle tilbage i lokalet, for at give feedback/ideer/etc. til de andre grupper i plenum.

Vi oplevede, at de studerende ikke brugte øvelses-spørgsmålene, vi fik udleveret fra Merete d. 6/10. De studerende gav udtryk for, at dette skyldtes manglende information og forberedelse til øvelsestimen. De studerende oplyste, at de i stedet diskuterede deres projekt i deres projektgrupper. Under deres diskussioner kom de delvis ind på nogle af

øvelses-spørgsmålene af sig selv. Vi havde en oplevelse af, at øvelsestimen blev forvandlet til en vejledning/sparringsstime. Grupperne havde behov for faglig vejledning/sparring i forbindelse med deres projekt-ideer. Spørgsmålene fra de studerende handlede om problemformulering, eksamen, vejledning, valg af teori og inddragelsen af de tre fag i projektet. Alle grupper gav udtryk for, at de havde svært ved at inddrage teorier om socialt arbejde i deres projekt. Vi foreslog dem at tage udgangspunkt i en socialfaglig praksisorganisation der havde relevans i forhold til deres projekt. Vi understregede, at der ikke findes nemme definitioner af socialt arbejde, men at socialt arbejde er afhængigt- og påvirket af sociologiske, socialpolitiske og psykologiske teorier m.fl. Og at de, på baggrund af pensum fra 7. semester, selv skal reflektere over den måde de forstår socialt arbejde på.

Vi fik mange spørgsmål om, hvorvidt deres problemformulering ville kunne godkendes eller ej. Til disse spørgsmål svarede vi, at det var for tidligt at sige om deres problemformulering ville blive godkendt eller ej. Vi understregede at vi var hjælpelærere og ikke vejledere - og at det er vejlederens opgave at godkende og give feedback på gruppernes problemformulering. Ydermere informerede vi dem om, at eksamen vil tage udgangspunkt i læringsmålene samt eksamensbeskrivelsen og vores oplevelse af 7.semester-eksamen var, at der var en god overenstemmelse mellem eksamensbeskrivelsen og den måde eksamen blev afviklet på. Endvidere fortalte vi, at det er en god ide at forberede nogle spørgsmål inden vejledningstimer, for ikke at spille hinandens tid og gerne sende spørgsmålene til vejlederen nogle dage før vejledningen, for at vejlederen kan forberede sig på spørgsmålene. Vi fortalte dem, at det er vigtigt at de er tydelige og konkrete i de spørgsmål de ønsker feedback på.

Vores oplevelse af dagen var at de studerende ikke brugte øvelsesspørgsmålene efter hensigten. Vi endte med at være "vejledere"/sparringspartnere i forhold til de studerendes spørgsmål om problemformulering, eksamen, vejledning, valg af teori og inddragelsen af de tre fag i projektet. Vi oplevede, at de studerende fik meget gavn af vores sparring og en følelse af at de var bedre klædt på til udarbejdelse af projektet. I plenum-diskussionen fra 15.45-16.15 beskrev de, at de var glade for at være blevet til øvelserne - men primært fordi det var muligt at tale med os om vores erfaringer. De var

glade for, at det var begrænset hvor mange der var blevet til øvelserne, da der på den måde var mere tid til sparring med den enkelte gruppe. I forhold til de udleverede øvelsesspørgsmål beskrev de, at der dog var et fint "overlap" mellem øvelses-spørgsmålene og det allerede afholdte klyngeseminar. Men der var dog bred enighed om, at spørgsmålene måske var for "langt fra" den situation, de stod i. M.a.o. at flere af spørgsmålene var svære at komme med reelle svar på, da de slet ikke var så langt i projektfasen endnu.

For at imødekomme ønsket om, at få viden om øvelserne på forhånd, aftalte vi med studiesekretariatet at øvelses-spørgsmålene til øvelses-gangen d. 31/10, blev sendt ud via mail d. 30/10.

Lektion 3: Øvelser i socialkonstruktionisme. Aalborg d. 31/10/2017.

På baggrund af erfaringen fra lektion 2, hvor nogle af de studerende oplyste, at de manglede informationer i forhold til formålet med øvelsestimerne, valgte vi denne gang at få Janni til at sende øvelsesspørgsmålene ud, nogle dage før øvelsestimen vedr. socialkonstruktivisme, til alle studerende på 7. semester via deres studiemail, med det formål at de studerende kunne forberede sig på spørgsmålene til øvelsestimen.

Øvelsesspørgsmålene fra Merete lød:

- 1) *Hvad er de centrale begreber i claims-making perspektivet?*
- 2) *Hvordan adskiller claims-making sig fra værdikonfliktteori?*
- 3) *Hvordan adskiller claims-making sig fra labelling teori?*
- 4) *Hvilke lighedspunkter er der mellem claims-making og hhv. værdikonfliktsteori og labelling teori?*
- 5) *Prøv at anvende claims-making teori på den problemstilling som I arbejder med i jeres projekt. Diskuter hvilke erkendelser det kan give anledning til, og hvilke begrænsninger der er ved claims-making teori.*

6) *Prøv at sæt claims-making i forhold til jeres pensum på socialt arbejde og socialpolitik. Diskuter, hvad claims-making processer betyder for socialt arbejde og social politik?*

Inden øvelsestimen begyndte var der igen en del der udvandrede. Der var i alt 3 deltagere tilbage til øvelserne. En af deltagerne fortalte at det ville være rart at få tydeliggjort hjælpelærernes funktion, samt hvad vi kunne og ikke kunne bidrage med. Øvelsesspørgsmålene blev igen ikke brugt efter hensigten, da øvelsestimen endte med spørgsmål og "vejledning" om de tre personers semesterprojekt. Vi kom dog ind på nogle af øvelsesspørgsmålene i forbindelse med valg af teori i deres projekt. Det blev tydeligt for de tre, at claims-making-perspektivet kunne være en god og håndgribelig vej at gå, for at få defineret et socialt problem. Dagen lignede meget lektion 2, hvor vi som hjælpelærere også endte med at være "vejledere" og sparringspartnere i forhold til de studerendes projekt. De 3 studerende var meget glade og taknemmelige over at vi gav dem en god "vejledning"/sparring i forhold til deres projekt. De blev bevidste om at deres måde at definere et socialt problem, ikke var tilstrækkeligt tydeligt og at strukturen i projektet generelt var for rodet. Her fik de "vejledning" og sparring på hvordan man kunne opbygge et projekt, hvor de tre fag blev delt op i nogle afsnit uden at ødelægge sammenhængskraften mellem de tre fag i projektet. Vi understregede, at vi ikke var vejledere og derfor opfordrede vi dem til at drøfte deres nye tanker og refleksioner i forhold til deres projekt med deres vejleder.

Lektion 4: Øvelser inden forelæsning om kritisk socialt arbejde. Aalborg d. 06/11/2017.

En uges tid inden øvelsesgangen blev der sendt en mail ud til de studerende om, hvad øvelsesgangen skulle bruges til. I samråd med Maja, blev det besluttet at øvelsesgangen skulle bruges på generel diskussion af, hvad det kritiske perspektiv bidrager med til det sociale arbejde - og hvad der kan følge af udfordringer i forhold til det kritiske perspektiv, i det praktiske sociale arbejde - herudover skulle eventuelle tvivlsspørgsmål kunne tages op til diskussion, i forhold til afklaring, inden den efterfølgende forelæsning. Den udsendte mail lød :

“Mandagens øvelsesgang i Aalborg bruges på plenumdiskussion af det konfliktteoretiske perspektivs muligheder og begrænsninger i forhold til det sociale arbejde, som "opvarmning" til forelæsning 6. Til øvelsesgangen vil eventuelle tvivlsspørgsmål i forhold det konfliktteoretiske perspektiv ligeledes kunne tages op, inden perspektivet skal bruges i gruppearbejde til den efterfølgende forelæsning. Med venlig hilsen Mikkel og Win.”.

Til øvelsesgangen havde vi udarbejdet 5 overordnede spørgsmål, der blev skrevet op på tavlen. Spørgsmålene til gruppearbejdet lød:

- 1). Hvorfra udspringer kritisk socialt arbejde?
- 2). Hvad er kritisk socialt arbejde?
- 3). Hvilke udfordringer kan der opstå i praksis, ved det kritiske perspektiv?
- 4). Hvilke muligheder ligger der i forhold til praksis, ved det kritiske perspektiv?
- 5). Hvad er de generative mekanismer bag sociale problemer, i det kritiske perspektiv?

Øvelserne blev delt op i to dele: Gruppearbejde og plenumdiskussion. Gruppearbejdet fik tildelt 45 minutter, fra 10.15-11.00, hvorefter der blev sat en time af til plenumdiskussion af spørgsmålene, samt til afklaring af tvivlsspørgsmål og “erfaringsudveksling”. Mens de studerende sad i selvvalgte grupper fordelt i lokalet og fælleslokalerne, gik vi rundt for at sparre med dem. Umiddelbart virkede det til, at informationen om hvad øvelsesgangen kunne bruges til - og hvad vi øvelseslærere kunne “tilbyde”, havde en positiv effekt på fremmødet. Til øvelsesgangen deltog 16 studerende.

Lektion 5: Sparring på projekter. Aalborg d. 29/11/2017.

Som ved de 2 forudgående øvelsesgange, blev der forud for øvelserne udsendt en mail om øvelserne via studiesekretariatet. Mailen blev sendt ud d. 14/11. Efter aftale med Maja pr. mail d. 13/11 besluttede vi at bruge øvelsesgangen på sparring i forhold til deres projekter, særligt i forhold til hvordan de tre fag kunne spille sammen og i forhold

til hvordan man kunne "opbygge"/designe en projektrapport. Herudover kunne der til øvelserne også stilles andre spørgsmål. Mailen lød som følger:

"Kære 7. semester. Øvelsesgangen d. 29. november vil blive brugt på sparring i forhold til jeres projekter - specifikt i forhold til hvordan de tre fag kan fungere i et analytisk samspil, men også med plads til eventuelle andre spørgsmål. Med venlig hilsen Mikkel & Win. "

Til øvelsesgangen var der markant flere af de studerende, der var blevet tilbage efter forelæsningen. Dette kan skyldes flere ting, blandt andet 1). De denne gang (ligesom de 2 forrige gange) havde fået en mail om hvad de kunne forvente af øvelserne og 2). At deres ønske fra de forudgående øvelsesgange, om decideret "projekt-sparring", blev efterkommet. Til øvelserne d. 29/11 deltog i omegnen af 15-25 stykker fra start. Undervejs faldt der dog nogle stykker fra.

Fra start fik de at vide, at der som sådan ikke var fastlagt nogen struktur for øvelserne - men at de skulle sætte sig i deres projektgrupper og at de kunne bruge øvelserne til projektarbejde, med mulighed for at fange en af os, hvis der opstod diverse spørgsmål undervejs. Vi selv gik rundt i lokalet/fællesområderne. Særligt fire grupper brugte tilbuddet om sparring. De mest gennemgående problematikker på tværs af grupperne var emner som: konkretisering af et socialt problem, forståelse af teorier og hvad specifikke teorier "kunne"/hvordan teorier fra de forskellige fag kunne sammensættes, samt hvilke faglige overvejelser man skulle gøre sig, når/hvis man satte de teoretiske perspektiver sammen. Herudover var der flere spørgsmål der direkte gik på, hvordan vi selv havde inddraget de teoretiske perspektiver i vores egne projekter - og hvorfor vi havde valgt lige præcis disse perspektiver, til belysning af vores emne. Ved flere af spørgsmålene om teorikombinationer, blev der direkte spurgt a'la "Kan man godt det?". Hertil var vores svar, at vi ikke kunne sige noget sikkert om, hvad man ikke kunne - men at deres opgave var at argumentere for, *hvorfor* lige præcis den kombination de valgte, var givtig i belysningen af netop deres emne.

Opsamling på lektionerne og hjælpelærerfunktionen i Aalborg.

Hjælpelærer-tilbuddet er nyt, både for studiet selv og de tilknyttede forelæsere - men i dén grad også for mange af de studerende. På tværs af de første fire øvelsesgange var det tydeligt, at de ikke rigtigt vidste hvad man kunne bruge os som hjælpelærere til - til trods for at de fra- og med d. 3. øvelsesgang fik information om øvelserne på mail, forud for øvelserne. Vi har oplevet megen "forvirring" over, hvad man kunne bruge os- og øvelserne til. Først til 5. og sidste øvelsesgang, virkede det til at de havde en relativt klar ide om, hvad pointerne med at bruge øvelser og hjælpelærere var.

Vi har oplevet, at dem der besluttede sig for at komme til øvelserne, dog har været meget interesserede i at bidrage til såvel gruppe- som plenumdiskussioner. Og efterhånden som det "lod sig rygte" blandt de studerende, at vi også kunne bruges til "lavpraktisk" projekt-sparring, virkede det til at flere deltog. Flertallet af øvelserne er blevet brugt hvis ikke 90%, så 70% på sparring med de enkelte grupper om deres projekter. Til trods for at der har været planlagt egentlige øvelser til de 3 af gangene (hhv. 2./3./4. øvelsesgang). Det har virket til at projekt-sparring var et mere givtigt valg, når det til flere øvelsesgange var sparsomt med deltagende. At insistere på at afholde øvelser til et teoretisk perspektiv, når der eksempelvis har været 3 deltagende, syntes i situationen ikke at kunne bidrage med meget. Hertil har det virket som om, at mange af dem der deltog til de enkelte øvelsesgange var i gruppe med hinanden og at de egentligt deltog primært for at stille projekt-spørgsmål. Det er selvfølgelig vores ansvar at holde hånd i hanke med de enkelte øvelsesgange - men vi har valgt at følge med, "hvortil vinden blæste", da det virkede til at det egentligt var projektarbejde, eksamen og diverse teoretiske konstellationer på tværs af fag, der var størst problemer med - og ikke så meget forståelsen af enkeltperspektiver (såsom de afholdte øvelser til socialkonstruktivisme og kritisk socialt arbejde). Så for at imødekomme de studerendes ønsker - og tage noget af presset ved projektskrivningen, valgte vi at hjælpe dem med det, de havde svært ved, frem for at "tvinge noget ned over ørerne på dem".

I et forsøg på at udrydde forvirringen om, hvad man kunne bruge øvelser og øvelseslærere til, benyttede vi os af studieseekretariatet til at sende informationer ud på

forhånd. Dette dog først efter 2. øvelsesgang. Set i bakspejlet kunne sådan en tilgang måske have hjulpet mere på fremmødet, hvis det havde været gjort allerede fra starten. En erfaring der kan tages med, hvis der fremover skal ansættes hjælpelærere. Vi forsøgte dog til 1. øvelsesgang med Mia, at gøre det meget klart for dem, hvad øvelser og hjælpelærere kunne bruges til. Men informationen kan være "gået tabt" i begyndende projektforvirring.

Vi har haft en positiv oplevelse af samarbejdet med de enkelte forelæsere. Både i forhold til hvad de havde af ønsker til, hvordan øvelserne kunne bruges, men også i forhold til sparring på vores opgave som hjælpelærere. Til trods for dette, kunne opfordringer fra semestrets forskellige forelæsere - og ikke kun dem der havde forelæsninger i umiddelbar sammenhæng med øvelser - måske hjælpe på fremmødet.

Overordnet har responsen fra de studerende været, at de har været glade for øvelserne og hjælpelærerfunktionen. De har dog gjort det meget klart, at det de havde mest brug for var hjælp og sparring i forhold til projektskrivning. Dem der har brugt øvelserne har desuden fortalt, at de måske godt kunne bruge mere sparring netop i forhold til projektet. De har været glade for den tid de havde - men det har samtidigt virket som om, at de godt kunne have ønsket mere sparring. Enten i form af flere øvelsesgange, eller en ekstra hjælpelærer. Man kunne forestille sig, at flere øvelsesgange måske også kunne hjælpe lidt på fremmødet til de enkelte øvelsesgange, så de når at falde på plads på studiet og finde ud af hvad øvelser er.

På tværs af de studerende har det lydt, at de har været glade for at sparre med en studerende, der selv har stået i situationen - ikke fordi, forskellige forelæsere ikke har hjulpet i tilfælde af tvivl - men simpelthen fordi, som de siger "at det er noget andet at høre det fra en studerende, end fra en forelæser".

Mvh. Mikkil & Win.